

продукції (товару), фазу життєвого циклу товару, на якій він знаходиться на ринку, що, на відміну від існуючих підходів, дозволяє встановити напрямки діяльності підприємства, де є і можуть бути використані резерви інтенсивного зростання економічної ефективності, а також скоригувати управлінські рішення щодо її забезпечення.

Список літератури: 1. Сікетіна Н. Г. Удосконалення методики оцінки конкурентоспроможності продукції / Н. Г. Сікетіна // Вісник НТУ „ХПІ” Серія “Технічний прогрес і ефективність виробництва” – 2008. – № 18. – С. 79–86. 2. Сікетіна Н. Г. Індексний аналіз показників економічної ефективності діяльності підприємства / Н. Г. Сікетіна // Матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. [„Дослідження та оптимізація економічних процесів “Оптимум –2013”]. – Х. : НТУ „ХПІ” – 2013. – С. 48–50. 3. Сикетина Н. Г. Расширение состава факторов конкурентоспособности машиностроительной продукции / Н.Г. Сикетина // Бизнес-Информ : науч. журн, – 2014. – №5 – С. 306-310. 4. Сікетіна Н. Г. Методичне обґрунтування факторів конкурентоспроможності продукції [Електронний ресурс] / Н.Г. Сікетіна // Економіка: реалії часу. – 2014. – №2(12) – Режим доступу до журн.: <http://www.economics.opu.ua/journal.html>. 5. Сикетина Н. Г. Обеспечение эффективности производственно-коммерческой деятельности предприятия в рыночных условиях // Современная экономика : Вестник Воронежского Государственного Университета : научн. журн, – 2014. – С. 128-137.

О.В. Маковська, студентка, КрНУ, м. Кременчук

А.М. Клименко, здобувач кафедри економіки, КрНУ, м. Кременчук

СТАЛИЙ РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА: ПЕРЕДУМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Визначення передумов забезпечення стратегій сталого розвитку України відбувається під впливом сучасних світових тенденцій щодо вирішення проблеми не тільки гармонійного розвитку людства, а і його виживання. Сталий розвиток — загальна концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі. З екологічної точки зору, сталий розвиток має забезпечувати цілісність біологічних і фізичних природних систем. Особливе значення має життєздатність екосистем, від яких залежить глобальна стабільність всієї біосфери. Основна увага приділяється збереженню здібностей до самовідновлення і динамічної адаптації таких систем до змін. Актуальність

даної проблеми полягає в тому, що на сучасному етапі формування еколого - економічних відносин в державі базується на забезпеченні сталого розвитку національного господарства.

Фундаментальною засадою екологічної безпеки будь-якого підприємства є дотримання систем платного природокористування. Але через низький рівень сплати за забруднення вона майже не виконує стимулюючої функції щодо активізації екологічної діяльності. Як свідчать проведені розрахунки за період 2005–2013 рр. їх частка по відношенню до собівартості реалізованої продукції промисловості була трохи більше 0,1%. При такому рівні навряд чи можна розраховувати на їхній стимулюючий вплив до реалізації екологічних заходів. Крім того, має місце нецільове використання природоохоронних коштів та порушення строків фінансування природоохоронних заходів (табл. 1).

Таблиця 1

Структура техногенного впливу промисловості на довкілля, %

Вид діяльності	Споживання свіжої води	Скидання неочищених стоків	Шкідливі викиди в атмосферу	Утворення відходів
Промисловість	<u>18,3</u> 100,0	<u>1,2</u> 100,0	<u>73,2</u> 100,0	<u>7,3</u> 100,0
Добувна промисловість	<u>0,7</u> 0,6	<u>0,5</u> 7,8	<u>98,0</u> 22,9	<u>0,8</u> 1,8
Харчова промисловість	<u>33,8</u> 2,4	<u>12,1</u> 1,4	<u>48,0</u> 0,9	<u>6,1</u> 1,0
Хімічна та нафтохімічна промисловість	<u>11,8</u> 2,3	<u>4,7</u> 14,4	<u>16,2</u> 2,0	<u>67,3</u> 32,0
Металургійне виробництво	<u>18,9</u> 29,7	<u>2,6</u> 63,0	<u>65,5</u> 25,7	<u>13,0</u> 48,9
Машинобудування	<u>16,6</u> 1,2	<u>3,7</u> 4,1	<u>13,4</u> 0,2	<u>66,3</u> 11,2
Виробництво електроенергії	<u>26,6</u> 63,4	<u>0,2</u> 6,8	<u>73,0</u> 43,7	<u>0,2</u> 1,0
Інші види діяльності	<u>1,9</u> 0,4	<u>0,5</u> 2,7	<u>89,0</u> 4,6	<u>8,3</u> 4,1

Примітка: в чисельнику – за складовими техногенного впливу, в знаменнику – за видами промислової діяльності.

Для підвищення стимулюючої ролі плати за забруднення довкілля базовий норматив екологічних зборів має бути підвищено, але його слід диференціювати залежно від досягнутого рівня екологізації, а також забезпечити часткове повернення підприємству коштів для здійснення екологічних заходів.

Також невід'ємною складовою функціонування засад екологічної безпеки на підприємствах є впровадження енерго- та ресурсозберігаючих технологій. Це не тільки забезпечує зменшення негативного впливу на рівень екології довкілля, але і позитивно позначається на рентабельності виробництва, підвищується продуктивність праці. З іншого боку, підвищення ефективності природоохоронної діяльності сприяє залученню іноземних інвестицій [1].

Діяльність будь-якого підприємства зводиться до переробки сировини та її перетворення в продукцію. Цей процес завжди супроводжується утворенням «відходів» - речовин, які виділяються у повітря, воду і утворюють тверді відходи, та енергетичних потоків (шумів, різних випромінювань: теплових, електромагнітних тощо). Важливою засадою становлення екологічної безпеки є не тільки економна, а і екологічно чиста переробка всіх відходів, або якщо така неможлива – законодавчо встановлена утилізація. Особливо небезпечними для навколишнього середовища є відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі, а також непридатні і заборонені до використання пестициди і агрохімікати, кількість яких станом на 2013 р. перевищує 17 тис. т. Це підтверджує 102 позиція України серед 132 країн світу у 2013 році в міжнародному рейтингу екологічних досягнень (Environmental performance Index), розрахованому фахівцями Єльського університету (США) за 25-ти показниками, що характеризують дієвість державної політики держав щодо збереження екосистем. Загалом екологічно чистою в Україні вважається лише 6 % її території. До найгостріших екологічних проблем відноситься видалення та переробка твердих побутових і промислових відходів (табл. 2).

Аналіз даних таблиці 2 свідчить про зростання відходів 2007-2008 рр., у 2009-2010 рр. спостерігаємо зменшення показника та поступове зростання в наступні два роки. Але незважаючи на збільшення обсягів виробництва у 2013р. обсяг відходів в Україні зменшився на 66,4 тис. т. (4,6%), що вказує на позитивну динаміку підприємств в боротьбі за збереження навколишнього середовища.

Основні показники поводження з відходами I-III класів небезпеки на території
України (тис. т.)[2]

Роки	Утворено	Утилізовано	Спалено	Видалено в спеціально відведені місця та об'єкти	Наявність на кінець року у спеціально відведених місцях та на території підприємства
2007	2370,9	847,9	62,1	1057,0	20121,5
2008	2585,2	1031,2	39,6	990,6	20131,8
2009	2301,2	918,9	32,2	1066,3	21017,2
2010	1230,3	825,9	15,8	333,2	20852,3
2011	1659,8	642,4	16,5	306,3	20587,7
2012	1434,5	597,5	15,6	138,5	19509,4
2013	1368,1	541,4	14,0	146,7	14324,8

Дослідивши основні проблеми сталого розвитку національного господарства необхідно зробити висновок, що є необхідним проведення постійного аналізу та чітка структуризація всіх аспектів функціонування екологічної безпеки на підприємствах України. Бо саме така структура визначає надмірні загальні обсяги, марнотратні методи та способи природокористування й негативного впливу на навколишнє природне середовище, тобто обсяги видобутку, переробки і споживання природних ресурсів, ефективність їх використання.

Список літератури: 1. Барна П. В. Определение необходимости проведения эколого-экономической реструктуризации промышленных предприятий / П. В. Барна // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №3(93). – С. 138-143. 2. Державна служба статистики України – Статистична інформація – Інвестиції та основні засоби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. - Заголовок з екрану.

Н.В. Шаповаленко, аспірант Університету Банківської справи НБУ

АНАЛІЗ ШЛЯХІВ КОРРЕКЦІЇ ЗОВНІШНІХ ДИСБАЛАНСІВ В КОНТЕКСТІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ МОДЕЛЕЙ

За умов подальшої глобалізації та інтеграції України у міжнародні ринки проблема корекції її зовнішніх дисбалансів стає ще більш актуальною.

В залежності від того, в рамках якої макроекономічної моделі відкритої економіки аналізується динаміка рахунку поточних операцій, різняться й запропоновані заходи політики щодо корекції зовнішніх дисбалансів.

Вважається, що Мід перший вважав за потрібне корегувати внутрішні та зовнішні дисбаланси в рамках підходу загальної рівноваги. Однак, досягнення внутрішньої рівноваги вважалось пріоритетним, тоді як передбачалось, що платіжний баланс неявно відновить свій рівень до дошкокового. Мід вважав, що як фіскальна так і монетарна політики однаково ефективні та більшою мірою впливають на показник абсорбції (внутрішнього попиту). Отже, виникає дилема неможливості досягнення двох цілей одночасно – так, наприклад, стимулююча монетарна або фіскальна політика, яка потребується для внутрішніх потреб може погіршити ситуацію з платіжним балансом. Задля запобігання таких випадків, Мід пропонував застосовувати так звану «цінову політику», що означало зміни обмінного курсу або зміни у цінах. Останнє (мається на увазі зміна ціни), навряд чи може слугувати в якості інструмента, як зазначає Вільямсон [1], тому так звану «цінову політику» можна розглядати як політику зміни обмінного курсу. Отже, країні з низьким рівнем попиту та дефіцитом поточного рахунку, згідно з Мідом, необхідно проводити стимулюючу фіскальну або монетарну політику та девальвувати свою валюту.

Інтерпретація зв'язку між внутрішньою та зовнішньої рівновагою в дусі Міда отримала відображення в діаграмах Салтера-Свона. У координатах «сукупний попит/обмінний курс» розглядаються наступні 4 випадки: (1) нижчий від природного рівень доходу (безробіття) та від'ємне сальдо поточного рахунку; (2) вищий від природного рівень доходу (інфляція) та від'ємне сальдо поточного рахунку; (3) вищий від природного рівень доходу (інфляція) та додатне сальдо поточного рахунку; (4) нижчий від природного рівень доходу (безробіття) та додатне сальдо поточного рахунку.

Використання інструментів політики для випадків (2) та (4) є прозорим та їх застосування для цілей внутрішнього балансування не має протиріч із зовнішнім балансуванням. Тоді як (1) та (3) випадки є суперечливими.

Вирішення цього питання, як і у Міда, досягається шляхом додавання ще одного інструменту – обмінного курсу. Однак, недоліком моделі є визнання унікальності рівноважного значення обмінного курсу [2].

Зв'язок монетарної політики та корекції зовнішніх дисбалансів розглянуто представниками монетаристської школи. В рамках монетарного підходу, згідно стандартної моделі Полака [3], контроль над зростанням чистого внутрішнього кредиту це ключ до стабілізації рівня міжнародних резервів, а отже, платіжного балансу. Якщо чистий внутрішній кредит зростає швидше за попит на гроші виникає дефіцит поточного рахунку. Через перевищення грошової пропозиції над попитом зростає попит на товари, підвищується імпорт та зростають внутрішні ціни. Тому, користуючись тільки монетарними інструментами, країна не може одночасно збільшити чистий внутрішній кредит та знизити дефіцит поточного рахунку.

Отже, на основі проаналізованих досліджень, можна дійти висновку, що корекцію зовнішніх дисбалансів в Україні необхідно проводити шляхом змін у фіскальній або курсовій політиці.

Корекція внаслідок змін у фіскальній політиці відбудеться через скорочення внутрішнього попиту, яке може бути здійснене шляхом бюджетної консолідації. Зміни у фіскальній політиці мають значний та довгостроковий вплив на поточний рахунок. Однак, режим обмінного курсу теж впливає на ефективність консолідації (за фіксованого режиму номінального обмінного курсу корекція скоріш за все буде більш різкою через неможливість використання змін обмінного курсу для пом'якшення дії шоків).

Номінальна девальвація обмінного курсу впливає на стан поточного рахунку через зміну відносних цін. За умов достатньо високої цінової еластичності експорту та імпорту номінальна девальвація обмінного курсу призводитиме до зниження дефіциту, що підтверджують результати більшості робіт, які досліджували цей ефект. Однак, ефект девальвації на торговельні потоки є неоднозначним та різниться в залежності від країни та особливостей дослідження. Отже, наявність так званого ефекту перенесення, (зміна

внутрішніх цін через зміну обмінного курсу за умов стабільних зовнішніх цін) може дещо послабити вплив номінальної девальвації на стан поточного рахунку.

З метою отримання ґрунтовних рекомендацій щодо дієвості курсової політики для України, необхідно емпірично оцінити еластичності дефіциту поточного рахунку за доходом та цінами та змоделювати дію на нього фіскального шоку та шоку обмінного курсу.

Список літератури: 1. *John Williamson*. (2006). Meade's Analysis and Today's Global Imbalances, Lecture at Cambridge University, <http://www.iie.com/publications/papers/williamson1106.pdf> 2. *Шевчук В.* (2001). Платіжний баланс і макроекономічна рівновага в трансформаційних економіках Львів: Каменярь с.80-81; 3. *Wioletta Nowak*. (2012). Development of the Polak model. Wrocław Review of Law, Administration & Economics Vol 2, No 1.

Ю.В. Шевчук, магістрант, м. Кременчук, КрНУ

Н.Є. Гришко, канд. екон. наук, доц. кафедри економіки, м. Кременчук, КрНУ

О.В. Леднік, здобувач кафедри економіки, м. Кременчук, КрНУ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У КРИЗОВИХ УМОВАХ

Інвестиційна привабливість підприємства є важливою характеристикою, оцінювання якої є сполучним етапом між аналізом та прийняттям рішень про інвестування коштів. У кризових умовах актуальним є питання існування підприємства, яке неможливе без залучення коштів. У зв'язку з цим підприємство прагне до підвищення інвестиційної привабливості для залучення інвесторів.

Дослідження статистичних даних щодо фінансування інвестиційної діяльності підприємств України свідчить про перевагу власних коштів у структурі джерел інвестування (табл. 1).

Протягом 2010-2012 рр. спостерігалось поступове зростання загального обсягу капітальних інвестицій, а у 2013 році відбувається зниження